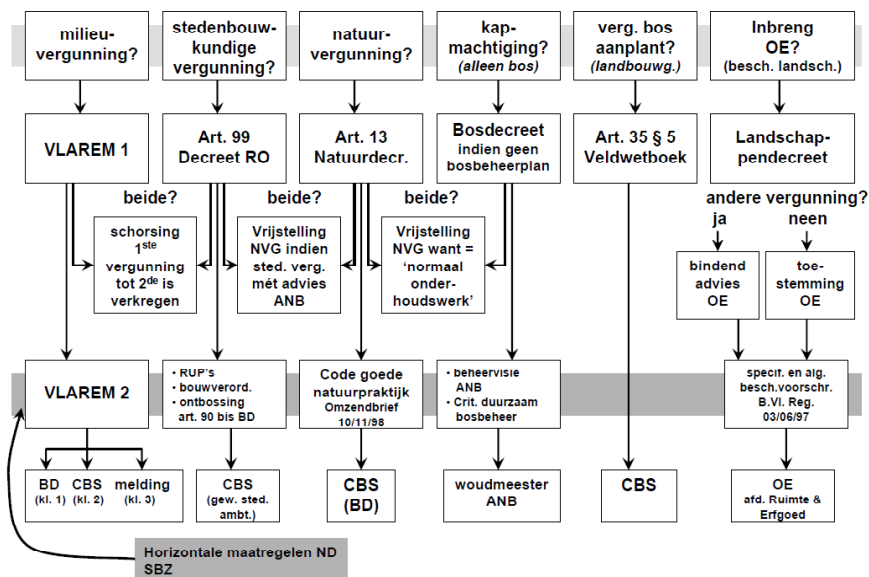

BELEIDS- EN PLANNINGS- CONTEXT

Overzicht

Milieu is in het Belgisch stelsel een gewestelijke aangelegenheid.

Het Vlaamse milieurecht omvat heel wat vergunningen. Aan de hand van het onderstaande schema (Figuur 1)¹ kan nagegaan worden welke vergunning(en) nodig is(zijn)². In het schema zijn de voorwaarden opgenomen, dewelke opgelegd kunnen worden door de vergunningverlenende overheid en wie deze laatste is. In Tabel 1 worden de belangrijkste vergunningen in het Vlaamse milieurecht opgesomd.

Figuur 1. Overzichtschema van de belangrijkste vergunningen in het Vlaamse milieurecht

Naast de vergunningen is eveneens heel wat wetgeving relevant. Deze zijn opgenomen in Tabel 3 en worden daarna eveneens kort toegelicht.

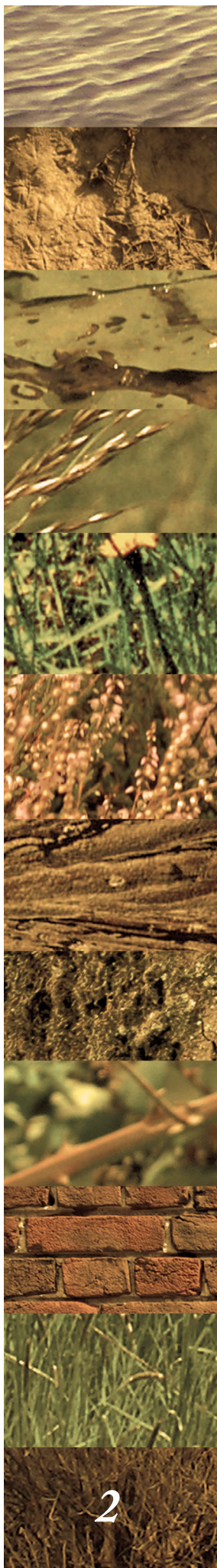
1: Gebruikte afkortingen: ANB: Agentschap voor Natuur en Bos; BD: bestidige deputatie van de provincie; CBS: college van burgemeester en schepenen van de gemeente; decreet ND: Natuurdecreet; NVG: natuurvergunning; OE: Onroerend Erfgoed; RO: decreet ruimtelijke ordening; SBZ: speciale beschermingszones.

2: Het schema en de tekst zijn gebaseerd (mits aanvulling van wijzigingen) op de cursus 'Natuurbeheer Module 1' van Natuurpunt Educatie vzw – Inverde vzw, hoofdstuk Juridische aspecten van het natuurbeheer (Paul Stryckers).

Tabel 1. Overzicht van de belangrijkste vergunningen in het Vlaamse milieurecht

Vergunningen	Wetgeving	Korte inhoud	Relevante kernwoorden/ toepassingsgebied
milieuvergunning	Decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning. Uitvoeringsbesluiten: Vlaams Reglement betreffende de Milieuvergunning: <ul style="list-style-type: none"> VLAREM I (01 september 1991) VLAREM II (01 juni 1995) 	VLAREM I behandelt de procedures voor meldingen en milieuvergunningsaanvragen. De hinderlijke inrichtingen worden in VLAREM I ingedeeld in een aantal 'rubrieken'. In VLAREM II worden de algemene en sectorale voorwaarden beschreven, gekoppeld aan de vergunning tot exploitatie van een hinderlijke inrichting. Daarnaast bevat dit besluit milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewater, grondwater, lucht, geluid en bodem.	<ul style="list-style-type: none"> opvang- en verzorgingscentra wilde dieren stallen zoogdieren opslagplaats en herstelpaats voertuigen opslagplaats dierlijke mest grondwaterwinning stuwdammen ...
stedenbouwkundige vergunning	Decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening. Voorheen: bouwvergunning (Wet ruimtelijke ordening, 1962).	Art. 99 lijst de werken, handelingen en wijzigingen op waarvoor een stedenbouwkundige vergunning vereist is: <ul style="list-style-type: none"> vaste inrichtingen ontbossen vellen van hoogstammige bomen wijzigingen van reliëf van de bodem Dit artikel laat eveneens vrijstellingen van de vergunningsplicht toe.	<ul style="list-style-type: none"> Infoborden en afsluitingen natuurreservaten bomen die een acuut gevaar vormen werken ikv natuurnrichtingsproject en, beheerplannen en –visie aanleg van poelen ...

Vergunningen	Wetgeving	Korte inhoud	Relevante kernwoorden/ toepassingsgebied
natuurvergunning (Natuurdecreet)	Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (Natuurdecreet)	De toepassing van de natuurvergunning is gekoppeld aan een reeks gebiedscategorieën. Ze maakt bovendien deel uit van een regeling die tevens een relatief verbod op wijziging van een aantal vegetaties of kleine landschapselementen voorziet, alsook een meldingsplicht. Er wordt tevens uitgegaan van de zorgplicht en het integratiebeginsel, dat respectievelijk de zorg voor natuurwaarden en het voorkomen van vermijdbare schade aan natuur regelt. Het Bosdecreet regelt het behoud, de bescherming, de aanleg en het beheer van bossen in Vlaanderen.	<ul style="list-style-type: none"> • historisch permanent grasland • vennen en heiden • slikken en schorren • moerassen en waterrijke gebieden • duinvegetaties • holle wegen • graften • bronnen • poelen • ... • Alle bossen in Vlaanderen
machtigingen vanwege het bosbeheer (Bosdecreet)	Bosdecreet van 13 juni 1990.		
bindende adviezen en toestemmingen vanwege 'Onroerend erfgoed'	Decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg (Landschapsdecreet) Decreet van 13 februari 2004 houdende maatregelen tot behoud van erfgoedlandschappen Decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium	Stelt de regeling bij wijzigingen binnen het beschermde landschappen, ankerplaatsen, erfgoedlandschappen en het archeologische patrimonium.	Alle activiteiten gelegen in beschermde landschappen, ankerplaatsen en erfgoedlandschappen en waar het archeologische patrimonium bij te pas komt.
vergunning voor het aanplanten van bossen op landbouwgrond	Artikel 35 § 5 van het Veldwetboek van 7 oktober 1886	Regelt de vergunningverlening voor bosaanplantingen in de voor landbouw bestemde gedeelten van het grondgebied.	bosaanplantingen in landbouwgebied

Milieuvergunning Toepassingsgebied

De milieuvergunning is van toepassing voor het volledige grondgebied van Vlaanderen. De milieuvergunning is verplicht voor de zgn. 'ingedeelde inrichtingen'. Deze laatste zijn opgenomen in de lijst van VLAREM I. Kaderend in het natuurbeheer zijn volgende 'ingedeelde inrichtingen' van belang:

- opvang- en verzorgingscentra voor gekwetste, verdwaalde en verzwakte wilde dieren (subsidiering zie verder Soortenbesluit), klasse 2;
- stallen voor inheemse grote zoogdieren (paarden, runderen, ...), klasse 1 en 2 afhankelijk van bestemming gebied (al dan niet agrarisch gebied) en omvang (kleiner of groter dan 200);
- stallen voor kleine herkauwers (geiten, schapen, ...), klasse 2;
- opslagplaats (al dan niet overdekt) voor voertuigen, klasse 2 en 3 afhankelijk van aantallen (kleiner of groter dan 25);
- herstelplaats voor motorvoertuigen, klasse 2 en 3 afhankelijk van omvang (kleiner of groter dan 1 schouwput of brug);
- opslagplaats dierlijke mest, klasse 1, 2 en 3 afhankelijk van bestemming gebied (al dan niet agrarisch gebied) en omvang (2 – 10 m³, 10 – 100 m³, > 100 m³ vs. 10 – 5.000 m³, > 5.000 m³);
- boren van grondwaterwinningsputten en grondwaterwinning, klasse 2 en 3 afhankelijk van omvang (< 500 m³/jaar of 500 – 30.000 m³/jaar);
- stuwdammen of andere installaties voor het stuwten/ lange termijn opslaan van water, klasse 1 en 2 afhankelijk van omvang (1 – 10 miljoen m³, > 10 miljoen m³);
- industriële installaties.

Vergunningsverlenende overheid

Het verlenen van de milieuvergunning is afhankelijk van de klasse van de 'ingedeelde inrichting':

- klasse 1-inrichting door de bestendige deputatie (provincie);
- klasse 2-inrichting door schepencollege (gemeente).

Voor een klasse 3-inrichting is slechts een voorafgaande melding aan het schepencollege vereist.

Concordantieregeling

Voor inrichtingen waar eveneens een stedenbouwkundige vergunning nodig is, wordt de eerst verkregen vergunning geldig op het moment dat de tweede verkregen is.

Stedenbouwkundige vergunning

Toepassingsgebied

De stedenbouwkundige vergunning is van toepassing voor het volledige grondgebied van Vlaanderen. Artikel 99 van dit decreet somt alle werken, handelingen en wijzigingen op waarbij een stedenbouwkundige vergunning vereist is. Dit artikel laat de Vlaamse Regering echter ook toe om bepaalde werken, handelingen en wijzigingen vrij te stellen van de vergunningsplicht. Dit wordt bepaald in het uitvoeringsbesluit van het decreet, hetwelke op geregelde basis aangepast wordt.

De vergunningsplicht is van toepassing op:

- Bouwen, op een grond één of meer vaste inrichtingen plaatsen, een bestaande vaste inrichting of bestaand bouwwerk afbreken, herbouwen, verbouwen of uitbreiden, met uitzondering van instandhoudings- of onderhoudswerken die geen betrekking hebben op de stabiliteit. De vaste inrichting is hierbij bestemd om ter plaatse te blijven staan. Volgende relevante elementen m.b.t. het natuurbeheer zijn hiervan vrijgesteld:
 - * Infobord aan de ingang van een natuurreservaat: kan beschouwd worden als 'publiciteitsinrichting met informatie van de overheid of deel uitmaakt van sensibiliseringscampagnes van de overheid' voor overheidsinstellingen of als 'informatie m.b.t. de toegankelijkheidsregeling' voor natuurverenigingen.
 - * Volledige afbraak van vrijstaande bouwwerken of constructie (uitgezonderd 'klein onroerend erfgoed' en elementen van inventaris bouwkundig erfgoed) waarvoor geen vergunning verleend werd.
 - * De plaatsing van afsluitingen, bestaande uit houten of kunststof palen met prikkel- of schrikeldraad.
 - * De oprichting van bijenstallen of bijenkorven (buiten woongebied).
 - * Het plaatselijk plaatsen van tenten of kramen (bij manifestaties of feestelijkheden), zolang de plaatsing een maximale duur van acht weken niet overschrijdt. Dit is niet van toepassing in natuurreservaten (cfr. Natuurbehoudsdecreet).
 - * Ondergrondse aansluitingen van gebouwen op het openbare water-, gas-, electriciteits-, telefoon- en rioleringsnetwerk.
- Ontbossen van alle met bomen begroeide oppervlakten zoals bedoeld in art. 3 §1 en §2 van het Bosdecreet (zie verder).
- Hoogstammige bomen vellen, alleenstaand, in groeps- of lijnverband, voor zover ze geen deel uitmaken van met bomen begroeide oppervlakten in de zin van het Bosdecreet (zie verder). Als hoogstammige bomen worden alle bomen beschouwd met een omtrek van minstens 1 m op 1 m boven het maaiveld. Vrijgesteld zijn volgende werken, handelingen of wijzigingen:
 - * Het vellen van hoogstammige bomen, alleenstaand of in lijnverband, omwille van acuut gevaar en mits voorgaande schriftelijke instemming van het Bosbeheer.
 - * Het vellen van hoogstammige bomen, gelegen op terreinen waarvoor een goedgekeurd (bevoegde overheid) beheerplan of beheervisie bestaat op basis van het Natuurbehoudsdecreet, voor zover dit als activiteit is opgenomen.
- Het reliëf van de bodem aanmerkelijk wijzigen door aanvulling, ophoging, uitgraving of uitdieping die de aard of functie van het terrein wijzigt. Vrijgesteld zijn volgende werken, handelingen of wijzigingen:
 - * werken opgenomen in een goedgekeurd natuurinrichtingsproject;
 - * aanleggen of (geheel of gedeeltelijk) dempen van grachten voor

detailontwatering van een gebied, zolang de bodem van de gracht niet dieper is dan 1,5 m-mv;

- * verwijderen van wegbedverhardingen en heraanvullen met cultuurgronden;
- * aanleggen van amfibiepoelen of veedrinkpoelen met maximale oppervlakte van 100 m² en maximale diepte van 1,5 m;
- * gewone ruimings-, onderhouds- en herstellingswerken aan de onbevaarbare waterlopen.

Vergunningsverlenende overheid

De stedenbouwkundige vergunning wordt voor particuliere en verenigingen verleend door het college van burgemeester en schepen van de gemeente waarin het project gesitueerd is. Bij de aanvraag de aanvraag dient een 'bouwdoossier' ingediend te worden. Informatie over de samenstelling van het 'bouwdoossier' kan verkregen worden op het gemeentebestuur. De medewerking van een architect is enkel vereist indien het om bouwwerken gaat. Bij een weigeringsbeslissing kan in beroep gegaan worden bij de bestendige deputatie.

Concordantieregeling

Voor bepaalde werken kan eveneens een milieuvergunning of een natuurvergunning nodig zijn. Voor de concordantieregeling wordt verwezen naar de respectievelijke vergunningen.

Natuurvergunning (Natuurdecreet)

Toepassingsgebied

De toepassing van de natuurvergunning is gekoppeld aan een reeks gebiedscategorieën en maakt deel uit van een regeling die tevens een relatief verbod op wijziging van een aantal vegetaties of kleine landschapselementen voorziet, alsook een meldingsplicht. Bij de toepassing van de regelgeving worden best volgende stappen doorlopen:

- Slaat de geplande activiteit op een vegetatie of klein landschapselement? Situeert ze zich bovendien binnen een gebiedscategorie waarop een verbod op wijziging van toepassing is? Zo ja, ga naar de laatste stap.
- Situeert de geplande activiteit zich binnen een gebiedscategorie waarop de natuurvergunning/meldingsplicht van toepassing is? Zo ja, ga naar de volgende stap.
- Gaat het om een vergunningsplichtige/ meldingsplichtige wijziging van vegetatie of van een klein landschapselement? Zo ja, ga naar de volgende stap.
- Is er een vrijstelling voorzien voor de wijziging?

In de onderstaande tabel wordt aangegeven op welke vegetaties en kleine landschapselementen een verbod op wijziging van toepassing is. Daarnaast wordt er aangegeven in welke gebieden een natuurvergunningsplicht voor wijziging geldt en welke wijzigingen vergunningsplichtig zijn.

Tabel 2: Overzicht verboden te wijzigen vegetaties.

Verbod op wijziging	Natuurvergunningplicht voor wijziging in	Vergunningsplichtige wijzigingen
Vegetaties <ul style="list-style-type: none"> 'historisch permanent grasland' in groen-, park-, buffer- en bosgebied, 'vennen en heiden' (incl. heischrale graslanden met soorten als Pijpenstrootje, struisgrassoorten of Borstelgras), 'moerassen en waterrijke gebieden' (incl. gageelstruwelen, elzen- en essenbossen), 'duinvegetaties' (incl. duindoornstruweel en zuur duinbos). 	<ul style="list-style-type: none"> gewestplanbestemmingen: 'groengebieden', 'parkgebieden', 'buffergebieden', 'bosgebieden', 'valleigebieden', 'brongebieden', 'agrarische gebieden met ecologisch belang', 'agrarische gebieden met bijzondere waarde' en 'natuurontwikkelingsgebieden', de beschermde duingebieden, de Speciale Beschermingszones – Habitatrichtlijn, de Speciale Beschermingszones – Vogelrichtlijn, de Ramsargebieden. 	<ul style="list-style-type: none"> afbranden, vernietigen, beschadigen of doen afsterven van vegetatie met mechanische of chemische middelen, wijzigen van 'historisch permanent grasland', incl. microreliëf, aanplanten of rooien van bosjes op plaatsen met vegetatie, wijzigen van het reliëf, incl. nivellering van het microreliëf, rechtstreeks of onrechtstreeks wijzigen van de waterhuishouding door drainage, ontwatering, dichten, alsook het wijzigen van het overstromingsgebied van vegetatie.
Kleine landschapselementen <ul style="list-style-type: none"> 'holle wegen', 'grachten', 'bronnen', 'poelen' in groen-, park-, buffer- of bosgebied. 	<ul style="list-style-type: none"> gewestplanbestemmingen: 'groengebieden', 'parkgebieden', 'buffergebieden', 'bosgebieden', 'valleigebieden', 'brongebieden', 'agrarische gebieden', 'agrarische gebieden met ecologisch belang', 'agrarische gebieden met bijzondere waarde', 'landschappelijk waardevolle agrarische gebieden' en 'natuurontwikkelingsgebieden', de Speciale Beschermingszones – Vogelrichtlijn, de Ramsargebieden, de beschermde duingebieden, de Speciale Beschermingszones – Habitatrichtlijn, de gebieden van het IVON. 	<ul style="list-style-type: none"> rooien of verwijderen en beschadigen van houtachtige beplantingen op bermen en taluds, langs waterlopen, dijken of taluds, van heggen, hagen, houtkanten, houtwallen, bomenrijen en hoogstamboomgaarden, wijzigen (afbranden en het vernietigen, beschadigen of doen afsterven met mechanische of chemische middelen) van de vegetatie horende tot de kleine landschapselementen en van de perceelsrandbegroeiing en sloten, het uitgraven, verbreden, rechtstrekken of dichten van stilstaande waters, poelen of waterlopen

De meldingsplicht is niet van toepassing in:

- de gebieden waar de natuurvergunningplicht voor wijziging van vegetatie en van kleine landschapselementen geldt (cfr. bovenstaande tabel),
- woongebieden,
- industriegebieden.

In alle overige gebieden is ze dus wel van toepassing. De meldingsplicht is eveneens van toepassing op de volgende wijzigingen van kleine landschapselementen:

- het rooien of anderszins verwijderen en het beschadigen van struwelen, loofbossen, houtachtige beplantingen op bermen en taluds, of langs waterlopen, dijken of taluds, van heggen, hagen, houtkanten, houtwallen, bomenrijen en hoogstamboomgaarden.
- het uitgraven, verbreden, rechtstrekken van stilstaande waters, poelen of beken.

In enkele gevallen bestaan er vrijstellingen op het verbod, de natuurvergunningplicht en de meldingsplicht, nl.:

- voor de activiteit is een stedenbouwkundige vergunning verleend, na advies van de administratie bevoegd voor het natuurbehoud (Agentschap voor Natuur en Bos, ANB),
- de activiteit is geregeld in een goedgekeurd plan of project zoals nader bepaald door de Vlaamse regering,
- de activiteit situeert zich in een huiskavel met een maximale grootte van 3 ha,
- het gaat om normale onderhoudswerken.

In de erkende natuurreservaten worden de normale onderhoudswerken opgenomen als beheersmaatregelen in het natuurbeheerplan (= punt 2 van de vrijstellingen).

Vergunningsverlenende overheid

De natuurvergunning wordt verleend door het college van burgemeester en schepenen van de gemeente waarin de vegetatie of het klein landschapselement gelegen is. Beroep kan aangetekend worden bij de bestendige deputatie. Ook de melding wordt aan het college van burgemeester en schepenen gedaan.

Concordantieregeling

Algemeen kan gesteld worden dat een natuurvergunning niet nodig is, indien reeds een andere vergunning verleend is na advies van de administratie bevoegd voor het natuurbehoud (ANB). Dit geldt in hoofdzaak voor een stedenbouwkundige vergunning of een kapmachtiging vanwege het bosbeheer. Omgekeerd bestaat een dergelijke regel niet.

Machtigingen vanwege het bosbeheer (Bosdecreet) **Toepassingsgebied**

Het bosdecreet heeft tot doel het behoud, de bescherming, het beheer, het herstel van bossen en hun natuurlijk milieu en de aanleg van bossen te regelen. De 'bosregeling' is van toepassing op alle bossen in het Vlaams gewest, dus zowel openbare als privébossen. Naast de multifunctionaliteit van het bos, legt het Bosdecreet nadruk op bescherming en behoud van het bos in Vlaanderen.

Ontbossing (het kappen van bomen) is in principe verboden, tenzij met het oog op de uitvoering van werkzaamheden van algemeen belang, in zones met de bestemming woongebied of industriegebied en op de uitvoerbare delen van een niet-vervallen vergunde verkaveling. Hierbij moet rekening gehouden worden met de plicht op boscompensatie.

Voor de bebossing van gronden gelegen in onder meer natuurgebied en agrarisch gebied met bijzondere waarde dient voorafgaand advies van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) te worden ingewonnen.

De schoontijd is vastgesteld op de periode van 1 april tot 30 juni en dient ter bescherming van fauna en flora (kan occasioneel uitgebreid worden).

Voor alle bossen vanaf een bosoppervlakte van 5 hectaren dient een bosbeheerplan opgesteld worden. Voor bossen gelegen in een natuureservaat dient geen afzonderlijk bosbeheerplan opgesteld worden indien een natuurbeheerplan het voorwerp maakt van een erkenningprocedure. Een goedgekeurd bosbeheerplan is van kracht zolang het niet vervangen wordt door een nieuw erkend bosbeheerplan. Dit is van belang bij de overdracht van het bos naar een nieuwe eigenaar. Zolang geen bosbeheerplan of natuurbeheerplan goedgekeurd werd, dient voor elke kapping een machtiging aangevraagd worden bij ANB.

In een goedgekeurd beheerplan dienen de volgende handelingen uitdrukkelijk opgenomen worden, om het verbod ervan op te heffen:

- Het kappen van bomen;
- Ingrijpende wijzigingen en beschadigingen van de bodem, de strooisel-, de kruid- of de boomlaag. Omvat ondermeer bosbegrazing;
- Het aanbrengen of in stand houden van prikkeldraad;
- Het maken van vuur in open lucht binnen of binnen een afstand van honderd meter tot het bos.

In het beheerplan moeten de maatregelen ter voorkoming van bosbranden en uitbreiding ervan opgenomen zijn.

Het Bosdecreet verbiedt het oprichten van keten, loodsen en alle andere constructies, tenten en woonwagens (al dan niet op wielen) in bossen. Uitzondering hierop vormen deze die vereist zijn voor het beheer en de bewaking van de bossen en voor de veiligheid en het welzijn van de personen die op rechtmatige wijze in het bos aanwezig zijn. Hierbij is een stedenbouwkundige vergunning (zie eerder) vereist, ook al is de constructie opgenomen in het beheerplan.

Vergunningsverlenende overheid

Kapmachtigingen worden verleend door het Agentschap voor Natuur en Bos.

Concordantieregeling

Het verkrijgen van een kapmachtiging creëert volgens het Natuurdecreet een vrijstellingsgrond voor de natuurvergunning.

Bindende adviezen en toestemming vanwege 'Onroerend erfgoed'

Toepassingsgebied

Beschermde landschappen

Een landschap kan beschermd worden als het van algemeen belang is of wegens zijn natuurwetenschappelijke, historische, esthetische of sociaal-culturele waarde. De bescherming kan zich uitstrekken tot een overgangszone die deze waarden van het landschap ondersteunt.

Op een beschermd landschap zijn een aantal beschermingsvoorschriften van toepassing. Deze bestaan uit algemene en specifieke beschermingsvoorschriften. Deze laatste omvatten ondermeer de erfdienstbaarheden van openbaar nut en beperkingen op de uitoefening van de eigendoms- en gebruiksrechten. De specifieke beschermingsvoorschriften hebben voorrang op de algemene.

De algemene beschermingsvoorschriften bestaan uit twee luiken:

- de onderhoudsverplichtingen, met:
 - * het onderhouden en instandhouden van lijn- en puntvormige landschapselementen;
 - * het instandhouden van houtige begroeiing en het onderhouden van die types houtige begroeiing waarvoor onderhoud noodzakelijk is (o.a. parkbossen, haken en middelhoutbestanden en struwelen);
 - * het onderhouden en instandhouden van grasland, schraalland en heide, door maaien, begrazen of plaggen.
- de verbodsbepalingen, onderverdeeld in 'landschappen in het algemeen', 'gebouwen of constructies en wegen', 'reliëf, waterhuishouding en hydrografie', 'fauna, flora en vegetatie', 'bossen en bosexploitatie', 'specifieke landschapselementen en hoogstamboomgaarden', en 'tuinen en parken'.

Indien een eigenaar of grondgebruiker bepaalde werken wil uitvoeren in een beschermd landschap, geldt de volgende regeling, waarbij twee mogelijkheden zijn voorzien:

- indien voor de geplande werken een vergunning nodig is, dient de vergunning verlenende instantie een advies inwinnen bij de Vlaamse Regering of haar gemachtigde binnen het departement 'Ruimte en (onroerend) Erfgoed' en dit binnen de 10 dagen na ontvangst van de aanvraag. Het betreft een bindend advies;
- indien voor de geplande werken geen vergunning nodig is, doch strijdig is met de beschermingsvoorschriften, dan moet de Vlaamse Regering of haar gemachtigde binnen departement 'Ruimte en (onroerend) Erfgoed' toestemming verlenen.

Ankerplaatsen en erfgoedlandschappen

In 2003 werd het Landschapszorgdecreet uitgebreid tot de bescherming van ankerplaatsen en erfgoedlandschappen. Het is de bedoeling de nog steeds vrij omslachtige beschermingsprocedure van de landschappen te versoepelen en anderzijds een integratie na te streven tussen landschapszorg en de ruimtelijke ordening. Vermijdbare schade aan het landschap mag niet toegestaan worden. Onvermijdbare schade moet worden beperkt en zo nodig hersteld of gecompenseerd. Hiervoor moeten 'dwingende redenen van groot openbaar belang' bestaan.

Archeologisch patrimonium

De eigenaar of grondgebruiker moeten de archeologische monumenten die zich op hun gronden bevinden, bewaren en beschermen en ze voor beschadiging en vernieling behoeden. De eigenaars of grondgebruikers hebben echter veelal geen weet van de aanwezigheid van archeologische monumenten op hun grond.

De beschermingsprocedures van archeologische monumenten en zones gebeurt analoog met die voor landschappen. De beschermingsbesluiten zijn algemeen bindend, doch zijn afwijkingen mogelijk. Voor natuurbeheerders is het verbod om graafwerken en terreinwijzigingen uit te voeren, inclusief wijzigingen van de grondwatertafel, van belang. Afwijking van het verbod kan aangevraagd worden bij de Vlaamse regering of haar gemachtigde.

Vergunningsverlenende overheid

Het bindend advies of de toestemming voor het uitvoeren van werken in een beschermd landschap wordt verleend door de Cel Onroerend Erfgoed van de betrokken provinciale buitendienst van de Afdeling 'Ruimte en (onroerend) Erfgoed'.

Vergunning voor het aanplanten van bossen op landbouwgrond

Toepassingsgebied

In de plattelandsregeling (Veldwetboek van 7 oktober 1886) wordt de bestemming van landbouwgronden en bosbouwgebieden geregeld. Dit houdt o.a. een verbod in van bebossing op landbouwgronden in. Voor bosaanplantingen in de voor landbouw bestemde gedeelten van het grondgebied kan een vergunning verleend worden door het College van Burgemeester en schepenen. Een bosaanplanting is verboden op minder dan 6 meter van de eigendomsgrens. (Aanplant van lijnvormige landschapselementen of van hoogstamboomgaarden worden echter niet als bosaanplanting beschouwd.) Deze bepalingen zijn eveneens van toepassing op de voor bosbouw bestemde zones die grenzen aan de voor landbouw bestemde zones.

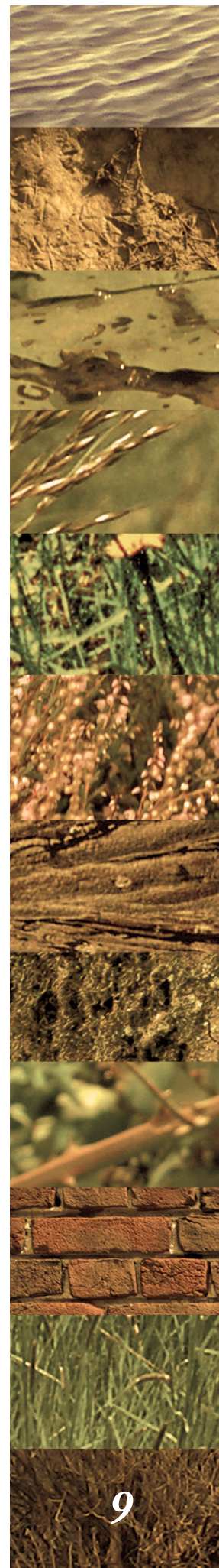
Vergunningsverlenende overheid

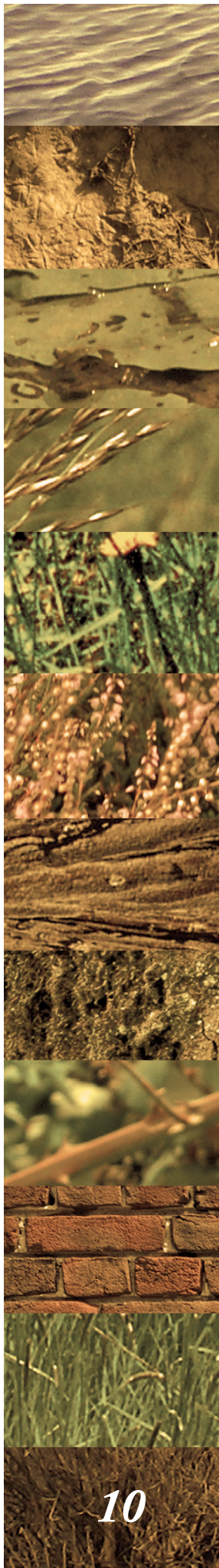
Het college van burgemeester en schepenen beslist binnen de 30 dagen na de ontvangst van de aanvraag, zo niet wordt de vergunning geacht verleend te zijn. De eventuele weigering dient gemotiveerd. Binnen een maand na de kennisgeving ervan kan beroep ingesteld worden bij de bestendige deputatie.

Tabel 3. Overzicht van de relevante wetgeving in het Vlaamse milieurecht

Relevante wetgeving	Type/ data	Korte inhoud
Europese Vogelrichtlijn	Richtlijn van de Europese Unie van 02 april 1979	De Vogelrichtlijn kadert binnen NATURA2000. NATURA 2000 is het streven van Europa om een samenhangend Europees netwerk te vormen van gebieden en beschermingszones. NATURA 2000 omvat speciale beschermingszones aangewezen in toepassing van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (zie verder).
Europese Habitatrichtlijn	Richtlijn van de Europese Unie van 21 mei 1992	De Habitatrichtlijn kadert binnen NATURA2000. NATURA 2000 is het streven van Europa om een samenhangend Europees netwerk te vormen van gebieden en beschermingszones. NATURA 2000 omvat speciale beschermingszones aangewezen in toepassing van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn.
Soortenbesluit	Besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer van 15 mei 2009	Het Soortenbesluit regelt de bescherming van dieren en planten in Vlaanderen. Het besluit beoogt een meer systematische omzetting van de rechtstreekse soortenbescherming uit de Vogel- en Habitatrichtlijn in de Vlaamse regelgeving. Er wordt aangegeven welke soorten bescherming genieten, welke verbodsbepalingen gelden en welke actieve beschermingsmaatregelen genomen kunnen worden. Ook zijn bepalingen rond bestrijding opgenomen.
Natuurdecreet	Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu	Dit decreet heeft tot doel een bescherming, ontwikkeling en herstel van het natuurlijk milieu te verwezenlijken. Belangrijk hierbij zijn het stand-still principe en de zorgplicht. Tevens voorziet het in de afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON). Bovendien wordt er een kader geboden voor de erkenning van natuurreservaten.

Relevante wetgeving	Type/ data	Korte inhoud
Omzendbrief 'Code van Goede Natuurpraktijk'	Omzendbrief van 10 november 1998 over de toepassing van het Natuurdecreet en de uitvoeringsbesluiten	De code van goede natuurpraktijk geeft per klein landschapselement en vegetatie, waarop het verbod van wijziging van toepassing is, de normale onderhoudswerken aan.
Bestrijding van Bacterievuur	Koninklijk besluit van 23 juni 2008	De bestrijding van bacterievuur is verplicht door de Europese en de Belgische wetgeving. Het Koninklijk besluit beschrijft maatregelen om het binnenbrengen en het verspreiden van bacterievuur te voorkomen.
Jachtdecreet	Decreet van 10 juli 1991 en latere wijzigingen	Decreet beoogt het verstandig gebruik van wildsoorten en hun leefgebieden.
Jachtbesluiten: - Besluit jachtopeningstijden - Besluit jachtvoorwaarden	- Besluit van de Vlaamse Regering van 30 mei 2008 betreffende de jachtopeningstijden in het Vlaamse Gewest voor de periode van 1 juli 2008 tot en met 30 juni 2013 - Besluit van de Vlaamse Regering van 30 mei 2008 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder de jacht kan worden uitgevoerd	- Het Besluit stelt gewone jachtopeningstijden vast voor een periode van 5 jaar en dit per wildcategorie (grovild, kleinwild, waterwild, ...), jachtopeningstijden voor bijzondere bejaging en bepalingen met betrekking tot de openingstijden - Het Besluit stelt algemene jachtvoorwaarden voor gewone jacht, bijzondere bejaging en bejaging in vogelrijk gebied en jachtvoorwaarden per wildcategorie. Daarnaast zijn tevens voorwaarden voor jachtverbonden activiteiten opgenomen.
Bermbesluit	Besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 1984 betreffende maatregelen inzake	Het Bermbesluit doet aanbevelingen naar bermbeheer in functie van de bescherming van fauna en flora.

natuurbehoud op de bermen beheerd door publiekrechtelijke rechtspersonen.

Beheerovereenkomsten VLM	Ministerieel Besluit: 10 november 2000	Ministerieel besluit dat beheerovereenkomsten op een landbouwbedrijf regelt
Kaderrichtlijn Water	Richtlijn van de Europese Unie van 22 december 2002.	Deze richtlijn vormt het raamwerk voor integraal waterbeheer van de Europese Unie en haar lidstaten. In Vlaanderen gebeurt de omzetting van deze richtlijn via het decreet integraal waterbeleid.
Decreet Integraal Waterbeleid	Decreet van de Vlaamse Regering van 18 juli 2003	Legt de principes, doelstellingen en structuren vast voor een duurzaam waterbeleid conform de bindende bepalingen van de Europese Kaderrichtlijn Water. Via dit decreet worden een aantal nieuwe instrumenten ingevoerd die de overheid in staat moeten stellen een effectief beleid inzake integraal waterbeheer te voeren. Het waterbeheer wordt voortaan beschouwd per deelbekken. Een van de elementen uit het decreet is de 'watertoets'. De watertoets houdt in dat bij de beslissing over een vergunning, plan of programma, rekening gehouden wordt met de mogelijke nadelige gevolgen ervan voor het watersysteem en voor de functies die het watersysteem vervult.
Besluit betreffende de geografische indeling van watersystemen en de organisatie van het integraal waterbeleid in uitvoering van Titel I van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid	Besluit van de Vlaamse Regering van 9 september 2005	Het besluit zorgt voor de geografische indeling van watersystemen in stroomgebieden, bekkens en deelbekkens.
Wet op onbevaarbare waterlopen	Koninklijk besluit van 28 december 1967.	Onbevaarbare waterlopen worden ingedeeld in drie verschillende categorieën: <ul style="list-style-type: none"> ● categorie 1 (bevoegdheid Vlaams Gewest) ● categorie 2 (bevoegdheid provincie) ● categorie 3 (bevoegdheid gemeente) ● niet geklasseerde (bevoegdheid van de eigenaars van de percelen) <p>Onder de bevoegdheid valt het beheer alsook de bepalingen voor beheer en onderhoud.</p>
Omzendbrief betreffende het begrip bedding en het eigendomsstatuut van de onbevaarbare waterlopen	Omzendbrief van de gouverneur van 10 maart 1992	Geeft een definitie aan bedding en het eigendomsstatuut van de onbevaarbare waterlopen.
Wet op de polders	Koninklijk besluit van 03 juni 1957	Regelt de bevoegdheid van de polders met als doel om het binnendijkse land te behoeden voor overstromingen door de zee, en het instellen van een optimaal peil in functie van het multifunctioneel gebruik van de gronden.
Bodemsaneringsdecreet – grondverzet	Decreet van 27 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembescherming	Het plaggen van gronden valt onder dit decreet. Een technisch verslag en bodembeheerrapport dient opgemaakt worden bij grondverzet van verdachte gronden en voor grondverzet van meer dan 250 m ² van niet-verdachte gronden. Dit is ook van toepassing indien de uitgegraven grond wordt toegepast binnen dezelfde kadastrale werkzone of op de eigendom van de eigenaars van de uitgegraven grond.
Vlaams reglement betreffende de bodemsanering en de bodembescherming (VLAREBO 2008)	Besluit van de Vlaamse Regering van 17 december 2007	
VLAREA	Besluit van de Vlaamse	Baggerspecie of ruimingspecie wordt beschouwd als

	Regering van 5 december 2003 tot vaststelling van het Vlaams reglement inzake afval voorkoming en – beheer	bijzondere afvalstof. Vlarea stelt normen voor het gebruik van bagger- en ruimingspecie als bodem en stelt regels op voor de ruiming van oppervlaktewateren.
Mestdecreet	Decreet van de Vlaamse Regering van 22 december 2006.	Het mestdecreet of het decreet houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen heeft tot doel het beschermen van het leefmilieu tegen verontreinigingen van meststoffen.
Gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen	Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de erosiebestrijding	Dit besluit regelt ondermeer de subsidiëring van gemeentelijke erosiebestrijdingsinstrumenten en – maatregelen. Hiertoe behoren eveneens de gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen.
Gemeentelijke bermbeheerplannen	Besluit van de Vlaamse Regering betreffende maatregelen inzake natuurbehoud op de bermen beheerd door publiekrechtelijke rechtspersonen (BS 2 oktober 1984). Omzendbrieven van 4 juni 1987, 21 mei 1991 en 9 juni 1998.	Het Bermbesluit doet aanbevelingen naar bermbeheer in functie van de bescherming van fauna en flora. Het vormt de basis voor het opstellen van de gemeentelijke bermbeheerplannen.
Gemeentelijke bouwverordening op de beplantingen – kapverordening		afhankelijk van gemeente tot gemeente

Europese Vogelrichtlijn

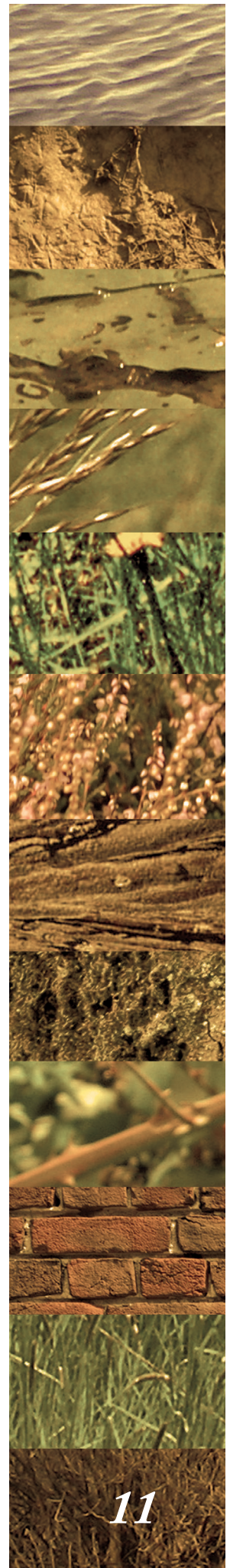
De Europese Unie heeft in de Vogelrichtlijn vastgelegd op welke manier de vogels in Europa beschermd moeten worden. De Europese Vogelrichtlijn heeft tot doel het verdwijnen van vogelsoorten tegen te gaan. Daarom moeten volgens de Vogelrichtlijn alle natuurlijk in Europa in het wild levende vogelsoorten (en hun eieren, hun nesten en hun leefgebieden) door de Europese landen worden beschermd. Daarnaast moeten de landen maatregelen nemen om voor deze vogels een 'voldoende gevarieerdheid van leefgebieden en een voldoende omvang ervan te beschermen, in stand te houden of te herstellen'.

Voor de soorten uit de bijlage 1 van de richtlijn moeten Europese landen speciale beschermingszones (Vogelrichtlijngebieden, SBZ-V) aanwijzen. Daarnaast moeten landen ook maatregelen nemen voor alle geregeld voorkomende trekvogels, waardoor deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'.

De richtlijn noemt een aantal zaken die in beginsel geheel verboden zijn: bijvoorbeeld het doden, bejagen, houden, verstoren en vangen van vogels. Ook het rapen en in bezit hebben van eieren is verboden. Op deze regel mogen enkele uitzonderingen worden gemaakt:

- Op een aantal soorten mag gejaagd worden, als dat gebeurt 'volgens de bepalingen van de nationale wetgeving'. Deze soorten zijn opgenomen in Bijlage II van de richtlijn.
- Daarnaast zijn er uitzonderingen op de verbodsbepalingen ten behoeve van bepaalde zwaarwegende openbare belangen. Voorbeelden hiervan zijn volksgezondheid, openbare veiligheid, wetenschappelijk onderzoek, onderwijs en belangrijke schade aan gewassen.

Deze uitzonderingen mogen echter alleen worden gemaakt als er geen andere bevredigende oplossing mogelijk is, en er geen gevaar is dat een soort uitsterft.

Een Europese richtlijn geeft eigenlijk alleen een doel aan, maar alle landen zijn verplicht om met hun eigen wetten dit doel te bereiken. Vlaanderen heeft de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn (zie volgende paragraaf) uitgewerkt in het Natuurdecreet, het Soortenbeschermingsbesluit en de bijhorende uitvoeringsbesluiten (zie verder).

Europese Habitatrichtlijn

Met de Habitatrichtlijn wil Europa voorkomen dat er wilde dieren- en plantensoorten uitsterven. De Europese Habitatrichtlijn heeft dan ook tot doel de biodiversiteit in de lidstaten te behouden en streeft naar de instandhouding en het herstel van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Deze richtlijn is complementair aan de Vogelrichtlijn, in die zin dat de Habitatrichtlijn zich richt op de bescherming van soorten en natuurlijke habitats met uitzondering van vogels en hun leefgebieden. Dit sluit natuurlijk geenszins uit dat bedoelde habitattypen de leefgebieden voor vogels kunnen overlappen.

Om een duurzaam behoud van biodiversiteit te verzekeren gaat de Habitatrichtlijn, net als de Vogelrichtlijn, uit van de aanwijzing van speciale beschermingszones (Habitatrichtlijngebieden, SBZ-H) voor bepaalde habitats en soorten van communautair belang. Deze habitats en soorten worden opgesomd in de respectievelijke bijlagen I en II van de richtlijn. De Vogelrichtlijngebieden en de Habitatrichtlijngebieden vormen samen het Natura 2000-netwerk van natuurgebieden in Europa.

De soortbescherming volgens de Habitatrichtlijn kent drie categorieën, uitgewerkt in de bijlagen II, IV en V. Bijlage II bevat soorten van Europees belang, waarvoor Speciale Beschermingszones aangewezen zijn. Bijlage IV bevat bedreigde soorten waarvoor geen gebieden aangewezen zijn, maar waarvoor wel een verbod geldt op het verstoren of vernietigen van de soorten en hun leefgebied. Voor alle bijlage V-soorten moet het in de natuur verzamelen en verhandelen gereguleerd worden.

Soortenbesluit

Het Besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer (15 mei 2009), kortweg het Soortenbesluit, beoogt een meer systematische omzetting van de 'rechtstreekse soortenbescherming' (tweede pijler van zowel de Vogelrichtlijn als de Habitatrichtlijn) in de Vlaamse regelgeving. Het Soortenbesluit is van toepassing op inheemse soorten en de uitheemse soorten die onder het toepassingsgebied van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern vallen.

De soortenbescherming biedt zowel een passieve (verbodsbepalingen) als actieve bescherming (soortenbeschermingsprogramma's) ten aanzien van de beschermde soorten. Hierbij worden afwijkingsmogelijkheden, voor ondermeer volkgezondheid en openbare veiligheid, maar ook voor bepaalde vergunningen, ontheffingen of plannen, ingecalculeerd. Deze afwijkingen kunnen slechts toegestaan worden na het indienen van een aanvraag bij en een goedkeuring door het ANB. Anderzijds worden er uitzonderingen gesteld om hinder, die uitgaat van populaties van soorten (zelfs beschermde soorten) ten aanzien van burgers, te vermijden, te milderen of te herstellen. Het soortenbesluit omvat tevens een aantal bepalingen voor de werking van de opvangcentra voor wilde dieren en het houden van beschermde soorten in gevangenschap.

In beginsel zijn zwarte kraai, ekster, kauw, gaai of spreeuw beschermd, maar op die bescherming bestaan uitzonderingen. Deze soorten zijn opgenomen in bijlage 3 van het Soortenbesluit, en kan binnen dat kader bestreden worden na melding aan bepaalde instanties (zie ook Jachtdecreet). De bestrijding mag worden uitgevoerd na melding van de intentie tot bestrijding aan de burgemeester van de gemeente waar de bestrijding zal plaatsvinden en aan het provinciaal hoofd van het ANB.

Natuurdecreet

Naast de elementen met betrekking tot het verbod op wijziging van vegetaties of kleine landschapselementen, de natuurvergunning en de meldingsplicht, omvat het natuurdecreet nog de volgende relevante elementen:

- 'stand-still' beginsel, zorgplicht en integratiebeginsel,
- gebiedsgericht beleid: Vlaams Ecologisch Netwerk,
- gebiedsgericht beleid: Habitat- en Vogelrichtlijn,
- gebiedsgericht beleid: natuureservaten.

Het Natuurdecreet gaat uit van het 'stand-still beginsel'. Dit betekent dat de natuur in Vlaanderen noch kwalitatief noch kwantitatief achteruit mag gaan.

De zorgplicht bepaalt dat 'iedereen die handelingen verricht of hiertoe opdracht verleent, en die weet of redelijkerwijze kan vermoeden dat de natuurelementen in de onmiddellijke omgeving daardoor kunnen worden vernietigd of ernstig geschaad, verplicht is om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijze van hem kunnen worden gevegd om de vernietiging of de schade te voorkomen, te beperken of te herstellen'. Deze zorgplicht is overal van toepassing ongeacht de ruimtelijke bestemming of het gebruik van de grond.

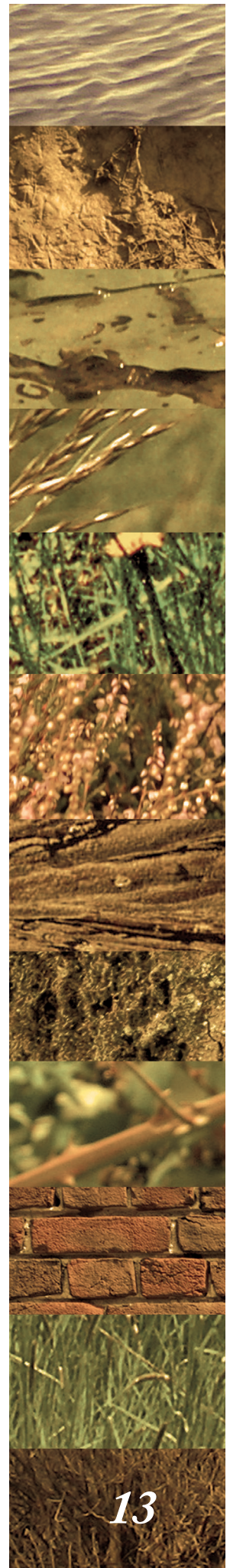
Voorts dient elke overheid die vergunningen of toestemmingen verleent er over te waken dat er geen vermijdbare schade aan de natuur wordt berokkend (het zogenaamde integratiebeginsel).

Het Natuurdecreet legt de basis voor de afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON). In een eerste fase werd door de Vlaamse Regering op 19 juli 2002 een eerste selectie van 87.000 ha Grote Eenheden Natuur (GEN) afgebakend. Bij Besluit van de Vlaamse regering van 18 juli 2003 werden de afbakeningsplannen VEN eerste fase definitief vastgesteld (Belgisch staatsblad 17 oktober 2003). De Vlaamse overheid mag geen toestemming of vergunning verlenen voor een activiteit die onvermijdbare en onherstelbare schade aan de natuur in het VEN kan veroorzaken. Als voor een activiteit een kennisgeving of melding aan de overheid vereist is, dient door de kennisgever te worden aangetoond dat de activiteit geen onvermijdbare en onherstelbare schade aan de natuur in het VEN kan veroorzaken. Deze procedure wordt omvat in een zogenaamde 'verscherpte natuurtoets'.

Het natuurdecreet bevat de implementatie van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) in Vlaamse regelgeving (zie eerder). Een 'passende beoordeling' dient opgemaakt te worden voor plannen of projecten die een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kunnen inhouden.

Natuureservaten (Vlaams of erkend) worden door de Vlaamse regering aangewezen of erkend als terreinen (eigendom van het Vlaams gewest of privé) die van belang zijn voor het behoud en ontwikkeling van de natuur of voor het behoud en ontwikkeling van het natuurlijk milieu. In deze natuureservaten wordt een natuurstreefbeeld behouden of ontwikkeld. Voor elk natuureservaat dient een beheerplan opgesteld te worden. In een natuureservaat is het verboden, behoudens ontheffing in het goedgekeurd beheerplan:

- individuele of groepssporten en groepsspelen te beoefenen,
- gemotoriseerde voertuigen te gebruiken of achter te laten, behoudens de voertuigen nodig voor het beheer,
- keten, loodsen, tenten of andere constructies te plaatsen, zelfs tijdelijk,
- de rust te verstoren of reclame te maken op welke wijze ook,
- de dieren te doden, te jagen of te vangen en op welke wijze ook hun jonge, eieren, nesten of schuilplaatsen te storen of te beschadigen,

- bomen of struiken weg te nemen, te kappen, te ontwortelen, of te verminken en het plantendek of de planten op enige wijze te vernietigen of te beschadigen,
- opgravingen, boringen, grondwerkzaamheden of exploitatie van materialen te verrichten, welk werk ook uit te voeren dat de aard van de grond, het uitzicht van het terrein, de bronnen en het hydrografisch net zou kunnen wijzigen,
- boven- of ondergrondse leidingen te leggen,
- reclameborden en aanplakbrieven te plaatsen,
- vuur te maken en afval te storten,
- bestrijdingsmiddelen te gebruiken,
- meststoffen te gebruiken, met uitzondering van de natuurlijke uitscheiding als gevolg van extensieve begrazing,
- het waterpeil te wijzigen en op kunstmatige wijze water te lozen.

Omzendbrief 'Code van Goede Natuurpraktijk'

De code voor goede natuurpraktijk vormt een bijlage bij de omzendbrief van 10 november 1998 over de toepassing van het Natuurdecreet en de uitvoeringsbesluiten.

De natuur in Vlaanderen is beperkt en mag daarom niet verder achteruitgaan (= 'stand-still' beginsel van het Natuurdecreet). De code voor goede natuurpraktijk geeft voor elk klein landschapselement en voor elke vegetatie, waarop het verbod van wijziging van toepassing is, een definitie, de karteringseenheden van de Biologische Waarderingskaart waarmee ze overeenstemmen en de normale onderhoudswerken, die voldoen aan de zorgplicht, aan.

Het normale onderhoud valt niet onder de verboden, de natuurvergunningplicht of de meldingsplicht (cfr. natuurvergunning - Natuurdecreet).

Jachtdecreet en -besluiten

De Jachtwet van 28 februari 1882 werd grotendeels opgeheven en vervangen door het Jachtdecreet dat op 24 juli 1991 door de Vlaamse regering werd bekrachtigd. Vlaanderen telt 39 diersoorten die onder de categorie 'wild' vallen. Een beschrijving van het wettelijk statuut voor elk van deze soorten vindt u op:

<http://www.natuurenbos.be/nl-BE/Thema/Wildbeheer/Soorten.aspx>.

De bestrijding en bijzondere bejaging (schadevoorkoming) van een aantal hindersoorten en exoten, zoals vb. Canadese gans, wordt tevens door dit decreet geregeld.

Bermbesluit

Het Besluit van de Vlaamse regering van 27 juni 1984 beoogt een natuurvriendelijk beheer op de bermen beheerd door publiekrechtelijke personen. Het bermbesluit legt de volgende voorwaarden aan de bermbeheerder op:

- De bermen mogen niet meer met biociden behandeld worden.
- De bermen mogen niet voor 15 juni gemaaid worden. Een eventuele tweede maaibeurt mag slechts uitgevoerd worden na 15 september. Het maaisel dient binnen de 10 dagen na het maaien verwijderd worden.
- Bij het bermbeheer mogen de ondergrondse plantendelen en de houtige gewassen niet worden beschadigd. Een omzendbrief verduidelijkt dat de maaimachine voor het bermonderhoud niet lager dan 5 cm mag worden ingesteld.

Beheerovereenkomsten VLM

De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) sluit met individuele landbouwers beheerovereenkomsten. Deze beheerovereenkomsten hebben de volgende doelstellingen:

- het verbeteren van de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater,
- het in stand houden van bedreigde soorten en hun habitat,
- het tot stand brengen van een beschermingsstrook langs waterlopen, holle wegen

en andere kwetsbare elementen,

- het herstellen, ontwikkelen en onderhouden van kleine landschapselementen,
- het tegengaan van erosie op erosiegevoelige gronden,
- het in stand houden en ontwikkelen van botanisch waardevolle graslanden en het ontwikkelen van kruidengemeenschappen in akkers.

De beheerovereenkomsten bestaan uit één of meerdere beheerpakketten (zie fiche financieringsmogelijkheden). Een beheerpakket omvat maatregelen en voorschriften die zijn gericht op het behoud of de verbetering van de kwaliteit van het milieu, de natuur of het landschap. In ruil voor het vrijwillig uitvoeren van de maatregelen krijgt de beheerder een vooraf bepaalde vergoeding.

Beheerovereenkomsten hebben een looptijd van vijf jaar. In tegenstelling tot vroeger starten beheerovereenkomsten altijd op 1 januari.

Beheerovereenkomsten worden gesloten op landbouwgronden. Landbouwgronden die in een erkend natuur- of bosreservaat of een uitbreidingszone van een erkend natuureservaat liggen, komen niet in aanmerking voor het sluiten van beheerovereenkomsten.

Kaderrichtlijn Water en het decreet Integraal Waterbeleid

De Kaderrichtlijn Water vormt het raamwerk voor integraal waterbeheer van de Europese Unie en haar lidstaten. In Vlaanderen gebeurt de omzetting van deze richtlijn via het decreet integraal waterbeleid.

Integraal waterbeleid stelt het watersysteem centraal. Watersystemen zijn het samenhangend en functioneel geheel van oppervlaktewater, grondwater, waterbodems en oevers. Daarin begrepen zijn ook de levensgemeenschappen die erin voorkomen en alle fysische, chemische en biologische processen die daarbij horen, met de daarbij horende infrastructuur. Dit beleid kijkt niet alleen naar de watersystemen maar ook naar het geheel van menselijke en maatschappelijke gebruiksfuncties en activiteiten die ermee samenhangen. Door de watersystemen te ontwikkelen, te beheren en te herstellen wil men hun behoud verzekeren, met het oog op het multifunctionele gebruik. Daarbij wordt rekening gehouden met de behoeften van de huidige en toekomstige generaties. Het beleid moet zo dicht mogelijk aansluiten bij het functioneren van een natuurlijk watersysteem. Het watergebruik moet afgestemd zijn op de draagkracht van het watersysteem.

Volgens het decreet Integraal Waterbeleid moeten bekken- en deelbekkenbeheerplannen opgemaakt worden, bestaande uit een situatieanalyse, een beschrijving van de knelpunten en de mogelijkheden, een visievorming, acties en maatregelen, functiebestemming (overstromingszones, oeverzones, waterzuiveringzones). Op 30 januari 2009 stelde de Vlaamse Regering de (deel) bekkenbeheerplannen vast.

Eén van de belangrijkste elementen uit het Decreet Integraal Waterbeleid is het uitvoeren van een 'Watertoets'. De watertoets houdt in dat voor elk plan, programma of vergunningplichtig project dient te worden nagegaan of dit schadelijk effecten heeft op het watersysteem. Indien dit het geval is, dient te worden gezocht naar milderende of compenserende maatregelen. Eventueel kan op basis van een negatieve watertoets een plan, programma of project worden geweigerd. De praktische bepalingen voor de uitvoering van de watertoets werden vastgelegd in het 'Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels voor de toepassing van de watertoets, tot aanwijzing van de adviesinstantie en tot vaststelling van nadere regels voor de adviesprocedure bij de watertoets, vermeld in artikel 8 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid' (20/07/2006).

Besluit betreffende de geografische indeling van watersystemen en de organisatie van het integraal waterbeleid in uitvoering van Titel I van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid

Dit besluit is een uitvoeringsbesluit behorende bij het decreet integraal waterbeleid. Het besluit zorgt voor de geografische indeling van watersystemen in stroomgebieden, bekkens en deelbekkens. Het voorziet daarnaast in de formele oprichting van de overlegstructuren op de verschillende niveaus:

- coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (Vlaams Gewest),
- bekkensecretariaten, -raden en -besturen (bekken),
- waterschappen (deelbekken).

Wet op onbevaarbare waterlopen

De wet van 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen verdeelt de onbevaarbare waterlopen onder in drie categorieën:

- 1ste categorie: Het betreft belangrijke onbevaarbare waterlopen waarvan het waterbekken ten minste 5.000 ha bedraagt. Het beheer van deze waterlopen is toevertrouwd aan het Vlaams Gewest.
- 2de categorie: De waterlopen van 2de categorie vallen ten laste van de provincie.
- 3de categorie: Deze waterlopen vallen onder het beheer van de gemeenten.

Omzendbrief betreffende het begrip bedding en het eigendomsstatuut van de onbevaarbare waterlopen

In deze omzendbrief wordt een eenduidige definitie gegeven aan de het begrip 'bedding' van een onbevaarbare waterloop en het daaraan verbonden eigendomsstatuut.

De bedding wordt hierbij gedefinieerd als 'de oppervlakte die gevormd wordt door de bodem en het gedeelte van de oevers van de waterloop gelegen beneden de hoogste grens die door het stromend water bereikt kan worden zonder te overstromen.

Voor wat het eigendomsstatuut van de bedding betreft wordt een onderscheid gemaakt tussen waterlopen gelegen buiten de omschrijving van Polders en Wateringen en deze erbinnen:

- Voor de waterlopen buiten de omschrijving van Polders en Wateringen wordt de eigendom gelinkt aan de beheereigendom.
- Voor de waterlopen binnen de omschrijving van Polders en Wateringen geldt:
 - * onbevaarbare waterlopen van 1ste categorie: eigendom van de Staat, thans het Gewest,
 - * onbevaarbare waterlopen van 2de en 3de categorie: eigendom (en beheereigendom) van de Polders en Wateringen.

Wet op de polders

De wet van 3 juni 1957 betreffende de Polders regelt op een grondige en uitgebreide wijze de bevoegdheid van de polders (organisatie en werking). Ze heeft als doel het binnendijkse land te behoeden voor overstromingen door de zee en het instellen van een optimaal peil in functie van het multifunctioneel gebruik van de gronden. Oorspronkelijk was dit voornamelijk in functie van landbouw, maar sinds het decreet integraal waterbeleid is de taak van de polders meer multifunctioneel. Naast de landbouw zijn ook natuurbehoud, visserij, toerisme, drinkwatervoorziening, enz. belangrijke onderdelen van het beleid van polders.

Als functionele besturen worden polders gekenmerkt door het feit dat 'zij die bij de werking van de polder speciaal belang hebben' de kosten van de werking dragen door het betalen van een belasting en vertegenwoordigd zijn in het bestuur. Dit beginsel "belang, betaling en bestuur" wordt de "trits" genoemd.

Bodemsaneringsdecreet - grondverzet

Het grondverzet dient te gebeuren conform de vigerende wetgeving en wordt beschreven in Hoofdstuk 10 van het VLAREBO, het Vlaams Reglement betreffende de Bodemsanering. De regelgeving is van toepassing bij een grondverzet van meer dan 250 m³. Onderzoek naar de kwaliteit van de uit te graven bodem is dan verplicht. Voor het hergebruik van de bodem dient een technisch verslag opgemaakt te worden door een erkende bodemsaneringdeskundige. Deze neemt bodemstalen, laat deze analyseren op de meest voorkomende verontreinigende stoffen en rapporteert de resultaten in een technisch verslag. Een verontreinigde bodem moet voor gebruik in een grondreinigingscentrum gereinigd worden. Verontreinigde uitgegraven bodem die niet reinigbaar is, en waar geen wettelijke bestemming voor gevonden wordt, moet naar een stortplaats.

Voor grondverzet van verdachte gronden is steeds een kwaliteitsonderzoek en de opmaak van een technisch verslag nodig.

Vlarea

Baggerspecie of ruimingspecie wordt beschouwd als bijzondere afvalstof. Vlarea stelt normen voor het gebruik van bagger- en ruimingspecie als bodem³. Bagger- en ruimingspecie kan worden uitgespreid in een vijfmeterstrook op de oevers langs de waterloop waaruit gebaggerd wordt, of in een oeverzone die bij uitzondering bepaald is in een definitief goedgekeurd (deel)bekkenbeheerplan, mits er voldaan wordt aan een code van goede praktijk:

- een representatieve monstername en analyse van de bagger- en ruimingspecie,
- een werkwijze voor het ontwateren en gecontroleerd afvoeren van specie die niet aan de normen voldoet zodat betekenisvolle schade aan het milieu en verontreiniging van de bodem voorkomen wordt.

Mestdecreet

In 1991 werd de Europese Nitraatrichtlijn van kracht voor alle lidstaten van de Europese Unie (Richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991). Vlaanderen heeft de Nitraatrichtlijn uitgewerkt in het Mestdecreet. In deze richtlijn werd ondermeer een basiskwaliteitsnorm voor het grond- en oppervlaktewater vastgelegd, nl. maximum 50 mg nitraat per liter. In Vlaanderen werd, net als in andere lidstaten, deze norm niet overal gehaald en moesten hieromtrent maatregelen genomen worden. Eén van de oorzaken van de te hoge nitraatgehaltes in het grond- en oppervlaktewater is de mate waarin dierlijke mest werd toegediend op de Vlaamse landbouwgronden.

Vanaf 1 januari 2007 werd het nieuwe mestdecreet van kracht. Hierbij werden alle wateren in het Vlaams Gewest als wateren die door verontreiniging worden beïnvloed en gans Vlaanderen als kwetsbare zone aangeduid. Een maximale bemestingsnorm van 170 kg stikstof uit dierlijke mest per ha per jaar werd vastgelegd. Onder bepaalde voorwaarden mag, gezien de goedkeuring door de Europese Commissie van de Vlaamse 'derogatieaanvraag' inzake mestbeleid, alsnog meer bemest worden met dierlijke mest. In het nieuwe mestdecreet werd een verbod ingesteld op elke vorm van bemesting voor landbouwgebieden gelegen in bosgebieden, natuurgebieden, natuurreservaten, natuurontwikkelingsgebieden en daarmee vergelijkbare gebieden zoals aangeduid op het gewestplan of de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. De volgende uitzonderingen gelden op deze verbodsregel:

- Voor bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing, waarbij twee grootvee-eenheden (GVE⁴) per hectare op jaarbasis worden toegelaten;

3: De opslag van bagger- en ruimingspecie wordt eveneens beschouwd als het hergebruik als bodem.
4: GVE: een landbouwkundige omrekeningsfactor voor dieren, waarbij voor elke diercategorie een omrekeningsregel werd vastgesteld.

- Tot de vaststelling van natuurrichtplannen, kan op potentieel belangrijke graslanden een supplementaire bemesting van maximaal 100 kg stikstof uit kunstmest per ha per jaar toegestaan worden en dit op voorwaarde dat daarover een beheersovereenkomst wordt afgesloten tussen de betrokken landbouwer en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), ná advies van het Agentschap voor Natuur en Bos. Nadere beperkingen worden gespecificeerd omtrent de toedieningsperiode van de kunstmest in de beheersovereenkomst.

In afwijking hiervan wordt ontheffing van het verbod gegeven voor akkers en intensief grasland voor zover deze tot het bedrijf behoorden het jaar voor de vaststelling van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen of in 2008 voor de vóór 2009 aangeduide ruimtelijke gebieden.

Harmonisch park- en groenbeheer

Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) stelde een beheersvisie op voor het beheer van parken en openbaar groen: het Harmonisch Park- en Groenbeheer en -beleid. Deze visie gaat uit van een evenwichtige samenhang tussen mensgerichte, natuurgerichte en milieugerichte beleids- en beheermaatregelen. Deze visie moet leiden tot een duurzaam, divers en dynamisch geheel. Het is de basis voor het eigen beheer van ANB, maar ook voor het advies en de ondersteuning van andere groenbeheerders.

De visie staat beschreven in de brochure 'Harmonisch Park- en Groenbeheer' die je kunt downloaden via http://www.natuurenbos.be/nl-BE/Thema/Groen/Harmonisch_Park_en_Groenbeheer/Visie.aspx.

Gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen

Gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen zijn de aanzet voor de aanpak van bodemerosie en daarmee gepaard gaande wateroverlast door modderstromen. Een gemeente die af te rekenen heeft met erosieproblemen kan een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan opmaken. Dit plan onderzoekt en beschrijft de probleemstelling van de bodemerosie en de modderoverlast op het grondgebied van de gemeente, identificeert de prioritaire knelpunten en ontwikkelt een visie omtrent de brongerichte aanpak en stelt concrete maatregelen voor. Doorgaans zijn deze maatregelen een mix van maatregelen en werken, gaande van sensibilisatie tot het uitvoeren van kleinschalige infrastructuurwerken.

De gemeenten krijgen voor het opstellen van dit plan ook financiële steun onder de vorm van een subsidie van de Vlaamse overheid. De procedure voor de subsidieaanvraag is terug te vinden onder: <http://www.lne.be/themas/bodem/erosie1/erosie-door-water-en-bewerking-1/gemeentelijke-erosiebestrijdingsplannen-1>.

Door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Land werd een 'code van goede praktijk voor de opmaak van een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan' opgesteld. Deze is terug te vinden onder: <http://www.lne.be/themas/bodem/publicaties>.

Gemeentelijke bermbeheerplannen

De gemeentelijke bermbeheerplannen vinden hun oorsprong in het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 1984 betreffende maatregelen inzake natuurbehoud op de bermen beheerd door publiekrechtelijke rechtspersonen en de omzendbrieven van 4 juni 1987, 21 mei 1991 en 9 juni 1998. Het besluit komt erop neer dat openbare besturen verplicht zijn een natuurvriendelijk beheer toe te passen op zowel de weg- als waterloopbermen die hun eigendom zijn of aan hun beheer werden toevertrouwd (zie eerder). Als kernprincipes van ecologisch bermbeheer kunnen de volgende doelstellingen onderscheiden worden:

- nastreven van het veiligheidsaspect;
- behoud, herstel en versterken van natuurwaarden;
- behoud, herstel en ontwikkeling van landschappelijke (belevings)waarden.

Een gemeentelijk bermbeheerplan omvat enkel de bermen in gemeentelijk beheer. De opmaak van een gemeentelijk bermbeheerplan doorloopt een aantal stappen: inventarisatie, visievorming, planvorming (inrichtingsplan en maatregelen), evaluatie en kostenraming.

Aan de hand van de topografische en wegenkaarten, bodemkaarten en de terreinbezoeken wordt een inventarisatie uitgevoerd van alle bermen binnen het plangebied. Tijdens de terreinbezoeken worden naast de kenmerken van de berm, bermgracht en de weg, de in de berm voorkomende plantensoorten genoteerd. Aan de hand hiervan wordt per berm of bermdeel een bermvegetatietype toegekend.

Bij het opstellen van de visie werd in belangrijke mate rekening gehouden met systeemrelaties en de ruimtelijke rangschikking van de verschillende elementen en de omgeving. De te ontwikkelen visie houdt niet enkel rekening met de actuele natuurwaarden en na te streven natuurdoelen, ook veiligheid, het aanpalend grondgebruik, de abiotische kenmerken, de historiek van het gebied, de praktische uitvoerbaarheid, de ontwikkelingskansen, de gehele ruimtelijke context en de visueel-esthetische waarden zijn elementen die bij de visievorming moeten worden betrokken.

Om te kunnen komen tot een natuurtechnisch beheer- en inrichtingsplan dient een verdere uitwerking van de visie plaats te vinden (planvorming). Hiertoe wordt het plangebied opgesplitst in actie- en beheerseenheden die, voor wat betreft problematiek of systeemrelaties, eenheden vormen en die op beheerniveau op een rationele wijze kunnen worden aangepakt. De globale visie werd nader ingevuld in de vorm van gewenste bermtypen, doelsoorten en/of doelgroepen en landschapsbeelden en geeft de toekomstige ontwikkeling weer. In maaischema's met bijbehorende kaarten en tabellen wordt per periode aangegeven wanneer dient gemaaid te worden, op welke strook en over welke afstand of oppervlakte.

Aan de hand van de verzamelde vegetatie- en andere gegevens wordt een evaluatie van het voorheen gevoerde beheer uitgevoerd. De evaluatiegegevens zijn van groot belang voor het bepalen van het toekomstig te voeren beheer.

Op basis van het beheer- en inrichtingsplan kan een globale kostenanalyse gemaakt worden die een raming geeft van de diverse kosten die verbonden zijn aan de realisatie van het beheer- en inrichtingsplan en de voorstellen.

Gemeentelijke bouwverordening op de beplantingen - kapverordening

Afhankelijk van gemeente tot gemeente is een gemeentelijke bouwverordening op de beplantingen of een kapverordening van kracht. Afhankelijk van de gemeente is een kapvergunning nodig voor het verwijderen van (bepaalde) beplantingen of bomen. Deze dient veelal aangevraagd worden bij het schepencollege van de desbetreffende gemeente.

